

LJUBLJANSKI ČASNIK.

№ 53.

Vtorik 1. Kosoperska

1850.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blažniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, in ako se na pismo zapiše, da se naročivni denarji (Pränumerationsgelder) v njem, ni treba nič postuine plačati.

Vradne naznanila.

26. septembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXXV. del občnega državniga zakonika in vladniga lista, in sicer v edino nemškem in v vsih devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 358. Razpis ministra denarstva od 25. sept. 1850, veljaven za vse kronovine, za ktere je bila začasna postava od 2. avgusta 1850 éez količne in neposredne odrajtvila razglašena, s katerim se doba moči omenjene postave od 1. oktobra na 1. november odloži.

Tudi 26. septembra 1850, bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXXI. del občnega državniga zakonika in vladniga lista, ki je 18. t. m. v edino nemškem izdanju na svitlo prišel, v vsih devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 347. Odločbo ministra kupčije od 31. julija 1850, zadevajoč pooblastenje avstrijskih brodov manjši sorte obiskovati barkostaje papeževe na bregih Pada.

Št. 348. Naredbo ministra uka in bogočastja od 3. septembra 1850, s ktero se naznani z porazumljenjem ministra notrajnih zadev naredba dvorniga vrada od 27. julija 1826 št. 21173 (moravsko-sileska politiška nabira postav VIII. zvezek str. 188), po kateri se je judovskim babicam le pod gotovim omejenjem pomoč pri porodih kersanskih žen dopustila, za dvignjeno.

Št. 349. Naredbo ministra pravosodja od 10. septembra 1850 glede ravnanja višjiga in kassationalniga sodništva, potem deželnih višjih sodništev v primerljih zaproseniga pregleda ali pritožbe zoper enake odločbe nižjih sodništev v deržavljskih pravnih zadevah.

Št. 350. Odločbo ministra denarstva od 11. septembra 1850, s ktero se predpisi na premoženje gledati pri odmerjenju penzionov in dodatkov za odgojenje za vdove in sirote deržavno-stanovskih, denarstvenih in mestnih vradnikov, potem častnikov in drugih vojaških oseb za dvignjene naznanijo.

Št. 351. Naredbo ministra kmetijstva in gorništa od 13. septembra 1850, s ktero se naprava gojzdniskiga vodstva za Avstrijsko pod Anizo z vradnim sedežem na Dunaju, potem prenarredba c. k. solniške višje vradnije v Gmundnu v solniško in gojzdnisko vodstvo za Avstrijsko nad Anizo naznani.

Dunaj 25. septembra 1850.

Od c. k. vredništva občnega državniga zakonika in vladniga lista.

Pri c. k. okrajnim poglavarstvu v Trebnem so bili pri občinskih volitvah, ki so se po časnih občinskih postavah od 17. marca 1849 zgodile, v 27 občinah sledeči občinski predstojniki zvoljeni:

V občini Selo pri Šumbergu: Franc Sterniša iz Sela pri Šumbergu, posestnik, za župana; Franc Pucel iz Harlakna in Isidor Pe-

kol iz Zaverha, posestnika, za občinska svetovavca.

V občini Cirknik: Juri Tratar, posestnik iz Cirknika, za župana; Anton Kus in Jožef Palčič, posestnika, za občinska svetovavca.

V občini Mali Videm: gospod Anton vitez od Wiederkehrn, posestnik in dozdamni župan velike občine v Velkem Gabru in župan v Mali Loki, za župana; gospod Joan Prokel, fajmošter pri sv. Lorencu in Matija Miklič, posestnik na Žabjeku, za občinska svetovavca.

V občini Ajdovca: Martin Kmet, posestnik in dozdamni župan iz Podlipe, za župana; Mihael Kumel in Franc Žitnik, posestnika iz Srednje Lipovce, za občinska svetovavca.

V občini Bistrica: gospod Franc Šircel iz Piavc, za župana; gospod Jožef Zajc, dozdamni župan v Bistrici in Jožef Jelenc, posestnik iz Gaberjel, za občinska svetovavca.

V občini Dvor: gospod Jožef Vresar, dozdamni župan v Dvoru in posestnik, za župana; Jovan Travnik iz Mačkoveca in Simon Logar iz Lašič, posestnika, za občinska svetovavca.

V občini Hine: Jovan Skebe, posestnik iz Hin, za župana; Andrej Levstek iz Žvirč in Franc Molk iz Velikih Lip, posestnika, za občinska svetovavca.

V občini Žuženberg: gospod Mihael Lavrič, c. k. kantonski sodnik v Žuženbergu za župana; gospod Lazar Poka in gospod Jovan Vehove, posestnika v Žuženbergu, za občinska svetovavca.

V občini St. Štefan: gospod Jovan Klemenčič, dozdamni župan in posestnik v Kamnem potoku, za župana; Franc Klemenčič iz Velike Loke in Anton Stermec od Zidaniga mosta, posestnika, za občinska svetovavca.

V občini Dole: Martin Zupan, posestnik iz Selc, za župana; Franc Kastajnovc iz Suhadola in Martin Kramžar iz Radgonce, posestnika, za občinska svetovavca.

V občini Smuk: Jovan Fink, posestnik iz Smuka, za župana; Jovan Huter v Toplem rebu in Jovan Mavser iz Komuca, posestnika, za občinska svetovavca.

V občini Mokronog: gospod Jožef Strel, posestnik v Mokronogu, za župana; gospod Jovan Pibernik, dozdamni župan in posestnik, in Jovan Dolinar, posestnik v Mokronogu, za občinska svetovavca.

V občini Ponikve: Jakob Andolšek, posestnik, za župana; Anton Ratajc iz Lukovka, Anton Uhan iz Zgornje Dobre in Jovan Jutraš iz Ponikev, posestniki, za občinske svetovavce.

V občini Mirna: gospod Jožef Šuler, železninar in posestnik v Mirni, za župana; gospod Franc Čuk, fajmošter, gospod Matevž Kušar, zdravnik in posestnik, in gospod Jožef Koracin, posestnik v Mirni, za občinske svetovavce.

V občini Polšnjek: Pavel Borisek, posestnik od sv. Lenarta, za župana; Jovan Bervar iz Kožce in Anton Zaverl iz Velike gobe posestnika, za občinska svetovavca.

V občini Šmartin: gospod Karl Ravnihar,

dozdajni župan in posestnik v Šmartnu, za župana; gospod Jožef Buger, tehant v Šmartnu, in gospod Jernej Grom, c. k. dačavnik v Šmartnu, za občinska svetovavca.

V občini Trebno: gospod Franc Zurec, mesar in posestnik v Trebnem, za župana; gospod Anton Verbič, prodajavec tobaka in posestnik v Trebnem, in Andrej Kališek, posestnik v Medvedjem selu, za občinska svetovavca.

V občini Kresnice: gospod Jožef Podobnik, fajmošter v Kresnicah, za župana; Gregor Zajc iz Kresniških poljan in Franc Jevnikar iz Kresnic, posestnika, za občinska svetovavca.

V občini Gradiše: Matija Gorišek, posestnik iz Ješniga verha, za župana; Franc Selan iz Mišjiga dola in Jožef Mavo iz spodnjiga verha, posestnik, za občinska svetovavca.

V občini Litija: gospod Franc Potočnik, c. k. inženir in asistent v Litii, za župana; Jožef Simončič iz Šentjurja in Andrej Šega iz Jablanice, posestnika, za občinska svetovavca.

V občini Trebelevo: Anton Pokovec, posestnik v Volavljah, za župana, Jovan Anžur iz Gaberja in Jovan Koleša iz Račice, posestnika, za občinska svetovavca.

V občini Teržiše: Anton Knez, posestnik na Trati, za župana; Jovan Tratar iz Skrovnika in Jožef Johant iz Teržiša, posestnika, za občinska svetovavca.

V občini Šent-Rupert: gosp. Jožef Berce, posestnik v Šent-Rupertu, za župana; Martin Kobler iz Drage in Jovan Starič iz Skerleviga, posestnika, za občinska svetovavca.

V občini na Kerki: gospod Anton Šusteršič, posestnik v Vidnu, za župana; Martin Skubič, posestnik v Oselci in Jožef Pečnik, posestnik v Vidnu, za občinska svetovavca.

V občini Prapreče: Jakob Jevnikar, posestnik v Zgornjih Praprečah, za župana; Franc Spendov in Jožef Lavrič, posestnika v Spodnjih Praprečah, za občinska svetovavca.

V občini Višnjagora: gospod Kristof Terček, posestnik v Višnjigori, za župana; gospod Jovan Ziegler, fajmošter v Višnjigori in gospod Franc Mavring, kupec in posestnik v Višnjigori, za občinska svetovavca.

V občini Šent-Vid: gospod Henrik Potrate, oskerbnik c. k. državne grajšine v Zatični, za župana; gospod Mihael Dolenc iz Šentvida in Anton Klemenčič iz Verha, posestnika, za občinska svetovavca.

C. k. kantonsko poglavarstvo v Trebnem 25. septembra 1850.

25. septembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXXIV. del občnega državniga zakonika in vladniga lista, in sicer v edino nemškem in v vsih devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 357. Naredbo ministra denarstva od 21. septembra 1850, veljavno za vse kronovine glede kvart za igrati in kalendrov, ki se imajo

brez kolika iz kronovin, v katerih do zdaj ni bilo kolika, v druge kronovine vpeljati.

Dunaj 23. septembra 1850.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladniga lista.

27. septembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CI. del občnega državnega zakonika in vladniga lista, ki je 3. avgusta 1850 v edino nemškem izdanju na svetlo prišel, v talijansko - nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

št. 309. Cesarsko naredbo od 27. junija 1850, s katero se za vse kronovine vladarstva začasna postava čez privatni poduk razglasi in od dneva naznanila v moč stopi.

št. 310. Naredbo ministra bogočastja in uka od 12. julija 1850, čez vpeljavo solnine na vseučeliših na Dunaju, v Pragi, Pestu, Lvovu, Krakovi, Olumucu, Gracu in Insbrucku.

št. 311. Naredbo ministra bogočastja in uka od 14. julija 1850, zadevajoč zmožnost živinozdravnikov, ki niso magistri živinozdravništva.

Dunaj 26. septembra 1850.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladniga lista.

28. septembra 1850 je bil v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXXVI. del občnega državnega zakonika in vladniga lista, v edino nemškem in talijansko-dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

št. 359. Razpis ministra kupčijstva od 28. avgusta 1850, s katerim se po najvišjem sklepu od 14. avgusta 1850 za vse c. k. državne vradnike, ki se pri poslanstvih v službi službena stopnja in dietni razred vstanovi.

št. 260. Razpis ministra kupčijstva od 28. avgusta 1850, s katerim se po najvišjem sklepu od 4. avgusta 1850 predpis oprave za vradnike avstrijskih poslaništev razglasi.

Razun tega bosta tudi 28. septembra 1850 tretji in CI. del občnega državnega zakonika in vladniga lista v slovensko - nemškem dvojnem izdanju izdana in razposlana.

Dunaj 27. avgusta 1850.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladniga lista.

Politiške naznanila.

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Dunaja 28. sept. 1850. Zlata zorja bode jutri Diakovljanom i celemu Diakovljanskemu i Sremskemu okrožju zabelela — jutri obhajajo srečni prebivavci slovesno vmesčenje svojega novega škofa, visokočastiga g. Jožefa Jurja Strossmayerja. Srečne ovčice, ki takega pastirja dobe. Visoki novoizvoljeni je rojen Osečan, častni kaplan svetlega cesarja, dohtar filozofije i svetega pisma, ud bogoslovske fakulte na Dunajskem vseučelišču, i prav sin matere Slave, kateri po svojej lepi poslovi: Vse za vero i domovino! tudi v resnici celo svoje življenje ravna, kateri za svoj narod i njega omiko i blaženstvo živi i gori, kar ni samo z besedami, timveč tudi z neštevilnimi blagimi deli že dovolj dokazal. Krasne so besede, ki jih blagosereni pastir k svojej ljubljeni čedi govori. Iz njih se jasno razvidi, kako čisto, kako lepo on gibanje i terjanje sadašnjega časa razumē. Potem, ko je ljubljanim ovčicam razložno povedal, kaj je prava svoboda; i sredstva razodel, kako je ona zadobiti i obdržati po tem, ko je v čudoljubkem jeziku razložil, v čem da prava jednakost i bratinstvo obstoji, govori dalje v narodnosti i domoljubju takole:

„Tretja vejica sadašnjega duha je narodnost i domoljubje. Ljubi moji! Da smo se tu al ondi rodili, da smoujde tega al unega naroda, pride od Boga, brez čigar svete volje ni vrabec iz kočē na kočē ne preleti, ni vlas niz glave naše ne pade. Ljubav domovine toliko je prirojena človeku, da vsaki, ki ima le količkaj nježno serce; z isto tajno naravjo domovine svoje v neko ožje obćenje prijazni i ljubezni stopi. O kako radi ogledamo po dolgem bivanju v tuji zemlji sopet domače šege i navade! O kako milo oči obračamo na berda, koja so se nekđaj našemu detinskemu glasu odzivala! O kako radostno posetjamo dobrave, obhajamo polja, pozdravljamo reke i potoke, koji so bili nekđaj priče naših detinskih zabav! V tujej pak zemlji, koliko veselje občutimo, kadar bodi si poslednjega prostaka od roda i plemena svojega opazimo! Zakaj dozdeva se nam, da v njem samem celi narod svoj gledamo, pozdravljamo, vgerljujemo. Vse to belodano pokazuje, da nam je ljubezen do roda i domovine božja roka v serce vsadila. To nam naše znotrajno čutje kaže; vera pa nam dva veličanstvena izgleda domorodne ljubavi predočuje; jednega od samega odrešenika našega, koji se pogledav na Jeruzalem i pomisliv na zla i nesreče, ktere je to mesto zbog svoje terdovratnosti preterpeti imelo, vžalostil i plakati začel. Glejte, kako se je neka osobita ljubezen do domovine i naroda svoga našla o božanstvenem sercu onega, koji je ves svet z neizmerno ljubeznijo prigerlil, i z žertvovanjem samega sebe odkupil! Dobro opazuje verh tega učeni Bossuet (Politique sacree liv. I. art. VI. 2. propos.), da je Jezus kerv svojo s posebnim obzirom na svoj narod prolil, ter hotel, da se po žertvi, ktero je na lesu križa celemu svetu daroval, tudi ljubezen do domovine posveti. Drugi izgled ljubavi do naroda svoga nam podaje sv. Pavel Apostel, koji je, kakor se čita v posl. Rimlj. pogl. IX., predvidiv v duhu zla i negode svojega naroda vzkliknul: „Žalost velika i bol neprestana obhaja serce moje; želil bi, da bi sam bil „proklet od Jezusa za brate svoje, ki so mi „po polti rojaki, to je: rad bi sam vse zlo, ki na rod moj čaka, preterpel, ko bi ga le s tim rešiti zamogel. „Je tedaj znamenje spačenega „i z golim koristoljubjem opojenega serca, ne- „čutiti ljubezni do domovine v persih svojih“. Pravi kristjan po izgledu svoga odrešenika i Apostelna narodov iskreno ljubi dom i rod svoj; sile svoje napredovanju narodne sreče rad posvečuje; strele, narodu svojemu namenjene, posebno pa one, ktere bi mu dušo ali serce raniti zamogle, krepko odbija; poslednič, ako je potreba, celo življenje svoje na žertvenik domovine z veseljem položi. Sreče pak i blagostanja naroda svoga kristjan nemeri z merilom ovega sveta, ki večidel tmino za svetlobo, in svetlobo za tmine čisla, ki čisto slavo v gospodovanje in nepravdo, i narodno veličino v oholost i napetost stavi: timveč z merilom vere svoje, koja nas uči: da brez kreposti i čiste vesti ni sreče, ne napredka; koja ono ljubezen vzbuja, ki će celi svet v jedno telo spojiti, ter ljubosuma, preziranja i sovražtva ne poznaje, o sreči drugih narodov iz serca se raduje; koja ono pravoljubje v serce naroda vcepljuje, ki se ostro evangeljskega izreka derži: Kar nimaš rad, da ti drugi storē, i ti drugim ne stori, kar želiš, da ti drugi storē, i ti stori drugim.

Jezik narodni poslednič čisla kristjan ko naj večji dar božji; ko vgladalo, v kojem se duša i serce naroda svojega v svojej bitnosti pokazujeta; ko naj močnejšo podlago narodnega izobraženja; ko naj sposobnejše sredstvo, s kojim se na narodnega duha deluje; ko blagajno, v kojej se vse duševno blago naroda znajde; zato vse, kar more, stori, da se je-

zik narodni izobrazī, obogati, oplemeni; vse pak od njega odvrača, kar bi ga ponižati, pokvariti, ostrupiti moglo; toda nikakor ne prezira jezike inostranske, timveč rad se jih uči, ter blago iz njih zajeto v blagajno naroda svoga prenaša, po izgledu bučelice, koja po raznih vertovih svoj medni sok nabira, ter v svojo košnico nosi“.

Gotovo mora sledni rodomili Slavjan, take besede čitavši, iz polnega serca vzkliknuti: Bog živi še mnogo, mnogo let srečnej čredi takega pastirja, i milej materi Slavi toliko blagega sina!

Ljubljana. Danes so se začele v Ljubljani volitve predstojnikov ljubljanskiga mesta.

Austrijska. Komisija, ki je postavljena zavolj učencikov dunajskih ljudskih šol je sklenila: Ako se ima vodnima vikšimu učenciku služba dati, al pa ako se ima tak učencik predstaviti, se mora konzistori z soseskinim svetovavcam poumeti in mu od deželnega poglavarstva dekret dati. Pri nižjih učencikih, ki imajo 350 gold. plačila, se to zgodi po soseskinem svetovavcu, brez vsega družiga posvetovanja; konzistori pa dekret naredi. Pri malih učencikih, ki služijo 250 in 200 gold. se to zgodi s privoljenjem konzistorija po okrajnem ogledu šol. Pomočnike, katerih število bo soseskini svetovavec na tajno odločil, bodo brez privoljenja nadučencikov okrajni ogledi šol volili. Le tistih udove in sirote, ki 350 gold. služijo, bodo penzionirane. Ne ve se kaj bo ministerstvo k temu reklo.

* Prisega za župane i svetovavce izvoljenih Judov se takole glasi:

To vse prisežem, kakor naj me gotovo Bog vsemogočni gospod vojskni trum Adonai, Elohe, Zebaot, kteriga neizrekljivo ime naj se posvečuje, v vsih mojih opravilih podpira in mi v vsih potrebah pomaga.

* Kakor ravno zdaj po verjetnih sporočilih zvemo, bo jeden del českiga plemenštva cesarju prošnjo predložil, de naj bi se deželni zbor poklical.

Serbska. Kar je Karagjorgje v prestolni grad prišel, mu je vlada povedala, de popolnem poterdi ravnanje angleškiga konzula. Pa angleški konzul reče, de zdaj nima več oblasti po tej zadovoljnosti ravnati, ker je vse višjemu mestu izročil. Serbski knez, svojo nevoljo pokazati, pošlje svojiga poglavarja Belgrada, kaj bo iz tega kasneje, bomo o svojem času oznanili.

Česka. „Pražski Večerni list“ za gotovo naznani, de je prišlo povelje v dvorani za česki deželni zbor kolikor mogoče naglo potrebno pripraviti.

* Vsi učitelji polnaškiga vikariata na Českem so ministra bogočastja i pravosodja prošnjo poslali, de bi njih stan poboljšal. Prošiveci se uprejo na revšino učiteljstva v obče i pravijo, de ima vsak sodniški hlapec 250 do 300 gold., vsak delavie na cesti naj manj 100 gold.; učitelj pa, ki se za državni blagor toliko trudi 150 — 130 večkrat celo samo 50 gold. Pri tem morajo mnogi se za svojo družino skrbeti. Toraj ni zameriti, ako marsikak svoje dolžnosti pozabi in pri drugih rečeh pomoči iše, se preživeti.

Slovaška. V „Union“ se piše: Znabiti se se bodo kmalo nekteri prebivavci iz goratih krajev severo - zahodniga Ogerskiga preselili. Vladni komisar Kučini je načert storil, de bodo vsi, ki se hočejo preseliti, v južne kraje Ogerskiga poslani. On je od tega že ministerstvu naznanil, in pričakovati je, de bo ministerstvo v to dovolilo, ker se bo s tem revšini prebivavcov v okom prišlo. Štur misli političk časopis začeti izdajati; on se občenimu pravopisu več ne zoperstavi. Hurban je za nedolžniga spoznan, on se je popolnoma opravičil, njegovi sovražniki so osramoteni.

* „Vid. dennik“ piše: Te dni se je ukazal ministru uka razglasiti, ki gotovo za šole na Slovenskem (Slovaškem) ne bo brez koristi, in ravno zavolj tega, da bi se povsod zvesto po njem ravnali, zasluži da se povsod zve. Vzrok mu je dala prošnja čestonemškiga mesta Stražnic: da bi se v ondašnji šoli nemški jezik za podučniga vpeljal; mestnjani Stražnica menijo, da otroci češki že tako znajo, zatorej ni potreba, da bi se še v šoli učili. Ministerstvo je na to prošnjo takole odgovorilo: Ko je ministerstvo z razglasom od 2. septembra 1848 št. 5692 ukazalo, da se morajo učenci v ljudskih šolah v narodnem jeziku podučevati, je imelo namen, prvi uk za glavo in serce mladosti kolikor mogoče koristniga storiti; izobraženje duha in serca je v vsaki zadevi glavna naloga šolskiga uka; ta namen se pa ne doseže, ako se otroci, ki še drugiga jezika ne razumejo kakor narodniga, v tujem jeziku podučavajo. Toraj mora pri tem ostati, da se prvi poduk perviga razreda v maternem jeziku daje. Posebno se morajo otroci kar branje in pisanje zadene, v maternem jeziku dobro podučiti, da se zamorejo potem tudi drugih predmetov posebno veroznanstva s pridam poprijeti. Zares je želeti, da se otroci zraven tudi drugiga deželna jezika nauče, posebno v mestih, kjer prebivavci to potrebo sami spoznajo, kakor v Stražnici.

Koristno je, da se začetek pred ko mogoče stori, vendar pa vedno na tako vižo, da otroci pri drugih predmetih nič ne izgube. Kdaj de naj se začnejo otroci drugi deželni jezik učiti, se v obče ne more naznaniti, pri tem se mora na to gledati, koliko so se otroci že iz doma tega jezika navadili. Vedno se je pa tega držati, da ta drugi deželni jezik se ne sme za podučniga rabiti, dokler otroci ne znajo v njem dobro brati in pisati; vendar se nikjer ne sme drugi deželni jezik učiti, kjer otroci še v maternem jeziku ne znajo popolnoma brati in pisati. Ta naredba se ima glavni šoli v Stražnici in vodstvom drugih glavnih šol s tem naznaniti, da se imajo po tem ravnati, in šolski ogledi naj ostro nad tem čujejo.

Galicia. Pretekli dni je vradnik, ki stoji na visoki stopnji, pismeno naznanil, da je grof Goluchowski že prisegel za deželna poglavarja Galicie. Galicia se bo v tri okrožja razdelila; krožni poglavar v Lvovu bo, kakor se pripoveduje, gospod Czez, v Krakavi gospod Moš. Krakovsko, Stanislavsko in Bukovina se ima obračati v višjih sodniških zadevah na deželno poglavarstvo v Lvovu. Poglavarja že pričakujejo v Lvovu z upanjem, da bo tudi amnestio z deželno vstavo od cesarja poterjeno prinesel.

Ogerska. V Pestu se je sledeči razglas nabil:

Po višjem povelju so vsi tukaj stanovajoči, katerim je bila amnestia podeljena, dolžni, k mestnemu poglavarstvu v treh dneh podkaznijo priti.

Pest 23. septembra 1850.

Tuje dežele.

Bosna. Iz bosniške meje se piše v „Agramer Ztg.“: Omer paša je v Pridoru zapovedal, vsim imenitnim Turkam, ki stanujejo takraj Une, da imajo v Pridor k njemu priti, ker jim bo povelja dal, kako se imajo zadržati.

Temu povelju pokorni so se podali Turki in z njimi tudi vodja vstajnikov Ali Kedić in Dizdar v Pridor in so se podvergli povelju Omer pašata.

Omer paša jih je prav prijazno sprejel, jim je dovolil, si iz svoje srede muteselime voliti, jih je spustil potem ko jih je obdaroval z zagotovljenjem, da se bo z svojimi vojaki v Banjaluku podal, od kodar jim bo cesarski fer-

man poslal, in jim je naložil, da naj mu v Pridor za vojake žita pošljejo.

S to sprejembo zadovoljni so se naglo pripravili poslanci in celo vodja vstajnikov povelje Omer pašata dopolniti, in so naglo mnogo žita v Pridor poslali.

Ko je Omer paša žito prejel, se je obrnil z svojo armado v Novi, in ko se je to v Krajni zvedilo, ni nobeden nič več žita poslal, v Cacinu in Bihaču so začeli s topovi streljati in vse, kar more orožje nositi, se zbira, ker obljubam Omer pašata ne verjamejo, in menijo, da jih hoče ukiniti.

Ale Kedić se že od 18. septembra trudi Bihač utrditi, prehode čez Uno so vstajniki posedli, in le z silo in oboroženo močjo bi zamogel Omer paša, ki je še v Novem, v Krajno priti.

Poljska. (ruska.) Pred nekterimi dnevi pripovedujejo, da se je v Varšavi mnogo ženskih iz vsih stanov zaperlo. Zakaj de se je to zgodilo, se še ne ve.

Rusovska. Na mesti grofa Rüdigerja, ki je ud ruskiga državna svetovavstva postal, je general konjaništva baron Offenberga dvignjen. Grofu Rüdigerju je car sledeče pismo poslal:

Grof Teodor Vazilević!

Z serčnim obžalovanjem sim sklenil, Vas daljši v službi, v kateri zdaj stojite, odvezati, in ne morem se zderžati, svojo paznost na posebno koristno prizadevanje Vašiga dvajsetletniga poveljništva tretjiga vojaškiga oddelka obrniti. Ker vojaki tega oddelka so se po vaši neutrudljivi marljivosti v ogerski vojski s krasnimi čini skazali. De Vam zatorej svojo posebno zadovoljenje skažem, Vas izvolim uda državna svetovavstva, s polnim prepričanjem, da boste tudi v tem krogu zaupanju zadostili, ktero ste vedno prestolu in domovini skazali. Ostanem Vam dobrohoten.

Nikolaj.

* Naj novejši novice pravijo, da je ruski car 18. t. m. Petrograd zapustil in se v južne kraje države podal, od kodar bo mesca oktobra v Varšavo prišel. Tudi cesarica se je iz Petrograda naravnost v Varšavo podala.

Nemška. Rusko brodovje leži zdaj pri Sonderburgu, ki iz 16 brodov obstoji.

Turška. Turško brodovje je pod poveljstvom pašata Sulejmana v Smyrno prišlo. Obstoji iz 7 velikih bark. 27. avgusta bi se bilo imelo v Carigradu podati.

„Journal de Constantinople“ govori o sledečih prigodbah na Valaškem sicer zlo trezno vendar pa pomenljivo: Med tem ko je bil knez Stirbey z nadušenjem pozdravljen na malem Valaškem, kjer je potrebne poprave vpeljal, je bil Bukarest v strahu in nemiru, kar se težko zapopade, ker je v njem dvojna posada. Vse sorte se govori od vstaj. Komu so take povedbe pripisati? Je kaj resničniga nad njimi? 31. avgusta je bil knez Stirbey v Krajovi, v glavnem mestu maliga Valaškiga, kteriga so težko v Bukarestu pričakovali. Ruski general konsul Haczinsky in general Duhamel sta bila v Bukarest poklicana.

Podonarske knezovine. Knez Stirbey je ministerstvo razpustil. Novih ministrov še ni zvolil. Mnogo jih terdi, da je tega nezadovoljnost kneza kriva, vendar je pa znano, da so vsi ministri že pred popotovanjem kneza prošnjo vložili, da bi jih knez službe odvezal.

Razne naznanila.

— 25. Septembra je bilo več jezdnih konj cesarjevih v Monakovo iz Dunaja poslanih. Terdijo, da se bo na pot podal, kar se pa vunder za terdno ne ve.

— Oggerski prvi škof je družbo zbral, ki bo zidanje rejenišča učencov v Tirnavi vodila.

— Neki Dunajski zemljomer se bo na goro sv. Bernarda podal, kjer gosp. Lancika cesto dela, ki bo 8000 čevljev nad morjem. Prihodnje leto bo že verh dosegla. Tam nabrane skušnje si misli ministerstvo kupčije pri zidanju ceste čez Semering v prid obrniti.

— Vrednik od „Wiener Ztg.“ dr. Leopold Švajcer oznani, da mu je mogoče svoj list zavolj tega ker sme brez kolika (štempeljna) izhajati, za kteriga je bilo dozdej vsako leto 20 gold. srebra plačati, od 1. novembra za 16 gold. 36 kr. izdajati.

— Hlubek, glasoviti profesor poljedelstva na Joancumu v Gradcu in posebni prijatelj Hervatev, je te dni Zagreb obiskal, viditi vse naprave in napredovanje v poljedelstvu. Ko je bil v lepem Maksimiru je rekel, da je to gotova ljudska poljedolska šola, kjer bi se z malimi troški v veliko korist naroda in tudi lastnika tamošnjih zemljišč, namreč g. nadškofa zagrebškiga, naj manje 12 rejencov iz ljudstvo lahko učilo. G. dr. Hlubek je načert obljubil, po kterem bi se to nar lažej zgodilo.

— Ker vse teržaške novine pišejo zoper svobodno barkostajo, so ondašnji tergovci nabrali 50,000 gold. sr., da utemlje novine, ki bodo zagovarjale koristi tega mesta. Dozdej so se z mnogimi pogovarjali zavolj tega pa niso še za to ugodnega človeka dobili.

— „Allg. A. Ztg.“ piše: Neizrečeno imenitna dogodba za česko obertnijo je najdba premoga pri Brandeifelnu (4 milje od Prage). 121 sežnjevo globoko je bil pod zemljo. Nadjajo se tudi pri Kladnem kaj taciga dobiti. Od Kladnega do Moldave je šest štirjaških milj na široko premog v zemlji, že devet jam je tam skopanih. Menijo, da se bo skoz neizrečeno dolgo časa vsako za leto 20 milijonov premoga dobilo.

— 17. sept. je bil Giusto Luigi, ker je svojo mater ubil, v Genui bos, v dolgo srajco oblečen, z črnim zagrinjalom pregerjen po postavi na moriše peljan. Zlo velika množica ga je spremila in se po njegovi smerti tiho razšla.

— 18. septembra zjutraj ob 7. uri je bil v Bolognii velik potres, tako de več zvonov začelo samo od sebe zvoniti; v pol osmih se je v drugo pa bolj malo potreslo.

— Vradne naznanila od nesreče, ki se je po noči od 21. na 22. t. m. v Wiesu zgodila, so sicer nekoliko bolj tolažljive, kakor privatne, vendar pa zlo žalostniga zapopadka.

— Bil je namreč 22. t. m. ondi cerkven praznik, kamor je mnogo romarjev prišlo iz daljnih krajev.

Kako imajo taki ljudje navado, so se tudi tukaj vlegli v svislih, šupih in skednih, ki so po noči zgoreli. Kako je ogenj vstal se ne ve.

Dozdej so 9 mertvih najdlji. — Pravijo, da jih je še več v ognju konec vzelo, od kterih ni nobeniga sledu.

Neutralna rubrika *).

Ker za mnoge pisma, na kterih „ex offio“ zapisano stoji, vendar le moram plačevati, in ker so navadno pisma zlo teške, ki se z vradnimi sostavki za „Ljubljanski Časnik“ pošiljajo, me ne stane ravno lahko zraven tega, da je moja dolžnost vradne reči brez plačila natiskovati, še veliko pismenino plačevati. Ker po poštnih postavah nisim pismenine v vradnih rečeh prost, sim tedaj primoran častite c. k. gosposke prositi, da mi pisma frankirajo.

Jožef Blaznik,

tiskar in založnik „Ljubljanskiga Časnika“.

*) Za sostavke pod to rubriko je vredništvo neodgovorno.

LEPOZNANSKI LIST.

Narodska Epepea Serbov.

(Iz nemškega.)

Gospej v. M. od Dr. Siegfrieda Kapperja.

(Dalje.)

Kar se odpro skrivna vrata dvorane, i jazen plane Vukašin v sobo, kateri je skrivej vse slišal kar se je s Carovičem godilo.

Žile se mu jeze napenjajo, ker je moža ljudstva pred kraljičem vidil, kateri je zaspalo dete budil. Ljudstvo ga je poslalo z banderom večnih pesem, to se Vukašinu peklenska popevka zdi. Nemarljivega učenika beričem izda, i tudi goslarja išče, ž njim enako storiti; pa goslarja nikjer več ni, le pesem se sliši iz tamne noče skoz odprto okno:

Blaga hrastova mladika
Škoda zate, večne čase,
Da zelenih tvojih vejih
Slava kviško ne izrase.
Škoda, praprot da zavidna
S senco svojo te zatera
Vsa krepost mladosti tvoje
V pogubljeni mlaki vmera.

Vtisi ravno popisane moči so Urošu v serce segli. Ko je iz Byzanca odgovor prišel, da Uroša na dvor vzamejo, ako bo Vukašin pomoč dal zoper Ozmane, je Uroš v boj silil. Vukašin pa mu reče: Za roke otroka ni silovito bojevanje, ostani doma, da si nevesto pridobiš, uči se njeno serce s priliznjeno besedo sebi nagibati.

Uroš je imel še toliko moči da je lahko terjal, ali poterpeti nič ni mogel. En dvorjan mu pismice poda, ki je od Irene prišlo; Irena sama mu piše: „Gorje! Carovič, za volj teh besed! Je tvoja bolečina, tvoja nesreča tako hitro pozabljena, tvoje junaštvo i žeja težavnega boja? Le Ireno hoče tvoje serce otročje, k njej te vodi zgodnozrela ljubezen, zgodnozrela za srečo, zrela pa tudi za bolečino.“

Vukašinovo orožje je bilo na Bosporu bez sreče. Junaci niso z njegovim vojskovodstvom dovoljni.

Pa vundar se Vukašin brani, ko so se leta stekla, Urošu krono dati. Roksanda carica, ga zastonj prosí da naj Dušana svetega naročila ne pozabi. Vukašin se ne omeči.

Ker se še zmirom brani odstopiti carstvo, se v deželi punt uname. Brata Vukašina, Uglješa i Gojko terjata zemljo zase, Lazar, Jug-Bogdan i Jugovići na Uroševo stran stopijo. Že stoje štiri v boj pripravljene vojske pri cerkvi Samodreži; še enkrat se hočejo v miru spraviti. Pop Nedeljko je bil Dušanov spovednik, on je hranil knjige starostavne; po njega pošlejo, da bi pravdo razsodil.

Vukašin in njegova brata, so vsaki zase vedili da se za krivično reč poganjajo; vsaki zase skrivši list na popa Nedeljka piše, i mu obeta nebrojeno blago, ako bo njemu prisodil carstvo. Vsi trije pošljejo knjigonoše po raznih potih. Knjigonoše (Bothen) hitijo i vsi trije kmalo pred dvor Popa prihajajo, bez da bi bili eden za drugega vedili. Nedeljka ni doma. V cerkvi bere leturgijo (mašo.) Naravnost v cerkev jezdi.

Koliko su silni od silnijeh
Te ne kćeše konje odjahati
No u crkva konje nagoniše.

Osupnjen Nedeljko pri altarju ostermi zavoljo take hudobije. Ne poslušá čaušev (poslancov) popred, kakor po sv. leturgii. Ti ga komaj pričakujejo. Ko iz cerkve pride vzame vsako pismo posebej i ga prebere. Odgovori da je res Cara izpovedoval pa da ga ni za carstvo prašal. Pravi da njegov učenik Marko bolj ume starostavne knjige.

Kod Cara je Marko pisar bio
U njega su knjige starostavne,
I on znade na kome je carstvo.

Hoče Marko pravo kazivati
Jer se Marko ne boji nikoga
Razna jednog Boga istinoga.

Te besede Popa, da bo Marko razsodil pravdo, so nar globokejši zaznamovilo serbskih pesem. Jug je skušnja Jugoslavanov, Marko

je slavjanska mlada pa tudi modra krepost, za vse dobro i pravično bez obzira vnet, ljuti sovražnik vse krivice i hudobije, poleg vsega svojega junaštva umen, še clo zvit i zmirom dobre volje. Marko je jugoslavjanski vitez. Povsod zateranim pomaga, jemlje lepe kristjane i Turkinje iz Mozlimov, ljubi vino, stori za vero i prijateljstvo vse. Marko je edini junak zlatega veka, kateri ni umerl.

Vsaki dan druge pesmi znajo goslarji od njega, i tista pesem, ki Markovo smert popisuje, ne najde nikjer vere. Ljudstvo čuti, da Marko v njemu še živi, da bodo njegovi dnevi še prišli.

Ta Marko sedi doma, ko si pri Samodreži sovražne vojske prote. Šarac mu doma počiva i buzdovan mu visi na žeblju. Od boja neče nič vediti, žaluje zavoljo nesrečne vojske. Hoče mar z očetom potegnuti i krivico podperati? Hoče bogapozabljev proti temu, ki ga je rodil meč dvignuti? Pervo mu prepove pravica, drugo otročja ljubezen. Torej se odpove raji vsi junaški slavi, ki bi si jo lahko pri Samodreži zadobil, i poslušá doma od majke Jevrozime zgodbe junakov.

Kar nekdo na vrata udarja. Marko gre sam odpret, i pred njim stoje trije čauši, ter ga k Samodreži cerkvi zovejo.

Ta ukaz Markota hudo rani. Že misli poslance odpraviti, pa njegova mati mu veli da naj gre pravdo sodit. Marko se vrže na šarca, mati mu ujzdo derži ter ga opominja:

„Marko sine jedini u majke!
Ne bila ti moja rana kleta,
Ne moj, sine, govoriti krivo,
Ni po babu, ni po stričevima,
Več po pravdi Boga istinoga.“

Po taboru se razve, da namesto Nedeljka Marko ide. Oče i ujca hitijo postreči mu, kakor lepše morejo, da bi njim sodil carstvo.

Pervi, ki ga vidi priti, je oče Vukašin, ki ravno na široki meč opert pred šotorom sedi. „Dobro došel!“ mu pravi kralj, „pridi v moj šotor, da pijemo vino, potem razsodi, čigavo je carstvo. Od očeta bo ostalo sinu.“

„Marko sluša, ništa ne govori,
Na šatora ne okreće glave!“

Drugi ga zagleda Uglješa. Precej mu hruha i vina pošlje, mu gre sam v društvu junakov in slug, z darili visoko na konju, nasproti. Uglješa govori:

Blago mene, eto mi sinovca!

Kaži Marko na mene je carstvo,
Oba ćemo bratski carovati!

Šuti Marko ništa ne govori,
Na šatora ne okreće glave.

Zdaj ga opazi Gojko, z vso vojsko mu gre naproti rekoč:

Blago mene! eto mi sinovca!
On će kazat, na mene je carstvo;
Kad je Marko još nejačak bio,
Ja sam Marka vrlo milovao,
U svilena njedra uvijao,
Kano krasno od zlata jabuko,
Kud sam godje na konju hodio,
Sve sam Marka sa sobom vodio;
Kaži Marko na mene je carstvo;
Ti ćeš, Marko, prvi carovati,
A ja ću ti biti do koljena.

Šuti Marko ništa ne govori
Na šatora ne okreće glave.

Tudi memo Lazarjevega šatora mirno jaha, da bi ga nihče ne dolžil, da mu je prijateljstvo več od pravice. Tudi Bogdana i Jugovičev ne pozdravi. Za noč mu Lazar šator pošlje; Marko se mu odpove ter na zemljici spava.

Drugo jutro je bila leturgija v cerkvi Samodreži. Pop jim grehe odpusti, da bi čisti pred sodbo prišli, i opomina tiste odstopiti, ki krivično terjajo kraljestvo.

Pred cerkvo je stari hrast, pred njim hrastova miza. Nekteri junak je bil od junakov tukaj že za kralja izvoljen. Okrog mize se usedejo knezi, na vsacemu se vidi, de teško sodbe čaka. Potem vundar Marko pride, odpre knjige staroslavne ter začne: „Kako vam cem razsoditi? Komu je dežela toliko premajhna, moč toliko prešibka, da kakor gladen

jastrob na pluje plane, i brate v brata, sosede v soseda, kuma v kume sčuje?

Vidite li, Bog vas ne vidio!
Knjiga kaže na Urošu carstvo,
Od oca je nastanulo sinu,
Detetu je od koljena carstvo.
Njemu carstvo care naručio
Na samrti, kad je počinuo.

Markovo razsodbo z veseljem pozdravi Lazarjeva vojska, pa serditi soujca i oče; Gojko trepeče kakor list na sapi, ujic Uglješa ljuto preklinja i Vukašin —

Skoči kralju od zemlje na noge
Pa potrže zlatjana handjara
Da ubode svoga sina Marka.

Uroša pomazilijo i kronajo. Vukašin je dovoljin z ostankom svoje časti, ako ravno serdit, ravno tako Gojko i Uglješa. Lazar se pada na božjo pot v Jeruzalem, Marko, od očeta preganjen, se pri Milošu skrjuje, i Prizren, nekdaž Dušanov zdaj Urošev sedež, postane prozor samih pojedin, i razvajena gerska zapravljivost stopi na mesto stare jugoslavenske priprostosti. Vukašinova izreka sad rodi.

(Dalje sledi.)

Slovstvo in umetnost.

Jan Tysiewicz pripravlja nov natis Mickiewiczovih basni: „Konr. Wallenrod in Grašina.“ Natis, kakor se obeta, bo krasen in sicer v velikem formatu. Poleg izvirne besede bo francoski prevod od gosp. „Kristina ostrovskega.“ Predplačilo do končanega tiska je 10 fl. srebra. Naročilni denar se pošlje „vrednistvu Krakovskih Novin: „Cas.“

* V Varšavi se je bilo leta 1849 cenzuri 366 rokopisov in knjig podalo. V natis je 326 dopuščenih, zaverzene so 3, v popravo pisateljem nazaj poslanih je 9, za pretres leta 1850 jih je 22 zaostalo.

* Rusko literaturo posebno osnova Demidovske matice podpera. Že več ko 20 let se vsako leto mnogo daril podeli za izverstne knjige. Desiravno se pri darilu ne ozira dosti na jezik v katerem je knjiga pisana, je vundar do zdaj naj več ruskih knjig obdarenih bilo. Carska akademija znanstev ima razsodbo knjig. Darila so dvojnja. Pervo darilo je 1428 srebrenih rubeljnov, več nižjih daril je po 714 rubeljnov. Leta 1849 se je akademii 26 rokopisov v razsodbo predložilo, pa le 21 so jih kritiki podvergli. 17 jih je bilo v ruskem 4 v družih jezicih. Pervo darilo je bilo Goremiku pobočniku (adjutantu) dano, za „Navod v taktiko“ v ruskem jeziku. Iz med 8, ki so nižje darilo prejele, je bilo 7 knjig v ruskem 1 v nemškem jeziku.

Ces. kralj. loterija.

Naslednje številke so vzdignjene bile:

V Terstu 25. Kimovca:

47. 20. 85. 2. 81.

Na Dunaju 28. Kimovca:

42. 29. 62. 73. 45.

V Gradcu 28. Kimovca:

57. 65. 79. 76. 63.

Prihodno srečkanje bo v Terstu 5. in 19. Kozoperska, v Gradcu in Dunaju 12. in 23. Kozoperska.

Telegrafiško kurzno naznanilo deržavnih pisem 28. Kimovca 1850.

Deržavne dolžne pisma po 5 od 100 (v srebru) 94%
» » » » 4 1/2 » » » 83
» » » » 4 » » » —

Obligacioni avstrijskih pod in nad Anizo, českih, moravskih, silezkih, štajarskih, ko-roških, krajskih, gorških in dunajske višje kamorne urad-nije.

Bankne akcie po 1160 gold. v srebru.

Dnarna cena 28. Kimovca 1850.

V dnarju
Cesarskih cekinov agio (od 100 gold.) 23 1/2 gld.
Srebra » » » » 16 1/2 »